

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
 ประสบอุทกภัย : กรณีศึกษา บ้านตำคองมูล หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านตำ
 อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้เขียน นายธีรพงษ์ ธรรมโชติ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิทย์	รุ่งวิสัย	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูทงค์	กฤษณบุตร	กรรมการ
รองศาสตราจารย์สมหมาย	เปรมจิตต์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมกับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยกับทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบอุทกภัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ในปี 2544 จำนวน 109 คน จากจำนวนหลังคาเรือนที่ประสบอุทกภัยทั้งหมด 109 หลังคาเรือน เพื่อต้องการได้ข้อมูลที่เป็นประสบการณ์ตรงของผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ศึกษา บ้านตำคองมูล หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านตำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การวิจัยครั้งนี้ ได้พบว่า

1. หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยเป็นชายร้อยละ 60.6 หญิง ร้อยละ 39.4 ส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้านเรือนต่ำกว่าระดับถนน ร้อยละ 67.0 และบ้านเรือนถูกน้ำท่วมนานมากกว่า 15 วัน นอกเหนือจากสมมุติฐานของการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลคือ อายุของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบ

อุทกภัยมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.231, P = 0.016$)

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบอุทกภัย ในระดับค่อนข้างปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .471, P = 0.00$)

3. ความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .754, P = 0.00$)

4. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานภาพทางสังคมหรือตำแหน่ง ระยะเวลาที่ประสบอุทกภัย ระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ทั้งนี้เพราะมีองค์ประกอบอื่นเข้ามามีอิทธิพลต่อตัวแปรตามด้วย เช่น ความสนใจ ความตั้งใจ การเห็นคุณค่า ความตระหนัก ฯลฯ

5. ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบอุทกภัย เพราะมีเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม เช่น บุคลิกภาพส่วนบุคคล ความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน รวมไปถึงปัจจัยภายนอกเช่น ปัจจัยความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เวลาว่าง สถานะฉุกเฉิน รวมไปถึงการเปิดโอกาสหรือสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและเอกชน

Independent Study Title Community Participation in Environmental Health Management in Flood-prone Area: A Case Study of Ban Tam Don Moon, Moo 2, Tambon Ban Tam, Amphoe Mueang, Changwat Phayao

Author Mr. Teerapong Thammachot

M.A. Man and Environment Management

Examining Committee

Assoc. Prof. Suvit	Rungvisai	Chairman
Asst. Prof. Phutchong	Kuntolbutra	Member
Assoc. Prof. Sommai	Premchit	Member

Abstract

This research is designed to study 1) correlation of individual and social factors and the aforesaid householder's access to information on environmental health management and to knowledge on environmental health management 2) correlation between the ill-fated householder's environmental health management and his attitude towards environmental health management, and 3) correlation between his attitude towards environmental health management and community participation in environmental health management in the flood-stricken area.

The purposive samplings were derived from 109 householders, who suffered the 2001 floods, out of the total of 109 affected households. It is aimed to obtain data on direct experience of the affected people in the study area of Ban Tam Don Moon, Moo 2, Tambon Ban Tam, Amphoe Mueang, Changwat Phayao.

The study results revealed as follows:

1. Out of the total flood-stricken householders, 60.6 per cent are males and 39.4 per cent are females; the majority, 67.0 per cent, had their houses built in the area lower the road level and their houses were flooded more than 15 days. In addition to the research hypothesis, it is found that the personal factors, such as the age of the flood-stricken householder, are correlated

in contrast to the knowledge on environmental health management at a significant level ($r = 0.231, p = 0.016$).

2. The access to information on environmental health of the flood-stricken householder is correlated to the community participation in environmental health management in the flooded area at a moderate, statistic significance ($r = .471, p = 0.00$).

3. The flood-stricken householder's knowledge on environmental health management is correlated to his attitude towards the community participation in environmental health management at a high, statistic significance ($r = .354, p = 0.00$).

4. The basic personal factors such as sex, education, occupation, income, marital status, duration of community residence, number of family members and social factors such as social status or position, duration of the flooding, and land level on which the house was built, inclusive of the flood-stricken householder's access to information on environmental health management, all have no correlation with his knowledge on the environmental health management. It is more likely that there are some other factors that influenced dependent variables, such as interest, intention, value realization, awareness, etc.

5. The flood-stricken householder's attitude about environmental health management has no correlation with community participation in the environmental health management in the inundated area because of certain circumstances influencing dependent variables such as personality, different opinion, including external factors such as economic necessity, free time, emergency, etc. It also includes an opportunity or support offered by the governmental and private sectors for public participation in environmental health management.